

18.2.2008

Dnr 2710/4/06

Beslutsfattare: Biträdande justitieombudsman Jukka Lindstedt

Föredragande: Justitieombudsmannasekreterare Mikko Sarja

RÄTTEN ATT ANVÄNDA SITT MODERSMÅL I SAMBAND MED TRAFIKÖVERVAKNING

1 KLAGOMÅLET

Klaganden kritiserade i ett 24.8.2006 inkommet brev äldre konstapelns (polisinrättningen i Åbo härad) förfarande i samband med trafikövervakning eftersom hon inte hade kunnat använda svenska som var hennes modersmål.

---

3 AVGÖRANDE

3.1 Grunder för ärendets rättsliga bedömning

Grundlagens 17 § tryggar vars och ens rätt till eget språk och egen kultur samt rätten att hos myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

Av 6 § i statsrådets förordning om den språkliga indelningen av ämbetsdistrikt och självstyrelseområden under åren 2003? 2012, av 16 a § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen samt av förordningen om verkställighet av lagen angående den språkkunskap som skall av statstjänsteman fordras, följer att i ett tvåspråkigt härad som Åbo där flertalet av invånarna är finskspråkiga skulle polismännen och måste även i fortsättningen besitta nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda svenska, när de innehar tjänster som inte förutsätter högskoleexamen.

I det aktuella fallet var det fråga om ett straffanspråk som meddelades i samband med trafikövervakning. Enligt 5 § i lagen om strafforderförfarande skall innan straffanspråk framställs göras en summarisk förundersökning enligt 44 § förundersökningslagen. I förundersökningslagens 37 § föreskrivs om vilket språk som skall användas vid förundersökning – inklusive summarisk förundersökning. Enligt paragrafens 1 mom. har den som förhöras i förundersökning rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, enligt vad som bestäms i språklagens 10 och 18 §. Enligt samma lagrum skall förundersökningsmyndigheten ombesörja tolkning eller på statens bekostnad

skaffa en tolk, om myndigheten inte enligt språklagen behöver använda den misstänktes språk.

Enligt språklagens 10 § har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter. I språklagens 18 § föreskrivs om rätten till tolkning.

3.2

Händelseförloppet

Enligt äldre konstapelns utredning hade hans kollega först använt finska då man hade stannat klaganden. När klaganden hade anmält att hon inte kunde tala finska var man tvungen att fortsätta behandlingen av saken på polisstationen eftersom äldre konstaplar hade förmodat att där skulle vara närvarande någon som kunde tala svenska så som klaganden hade önskat.

På polisstationen kunde man ändå inte nå någon som skulle ha kunnat hjälpa i språkfrågan. I detta skede föreslog klaganden själv att man kunde ringa till hennes tvåspråkiga make. Slutligen kunde man klara upp språkproblemet så att klagandens make tolkade diskussionen mellan polisen och klaganden via mobiltelefonens högtalare.

3.3

Bedömning

Jag konstaterar för det första att klaganden i första hand hade rätt att använda sitt svenska modersmål då polisen hade stannat henne och hon hade anmält att hon vill använda svenska. Att de språkliga rättigheterna förverkligas är särskilt viktigt i situationer av detta slag, där det är fråga om huruvida en person har gjort sig skyldig till en straffbar handling. Myndigheterna skall självant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. Det är fråga om det allmännas skyldighet att i enlighet med grundlagens 22 § se till att de grundläggande rättigheterna tillgodoses.

Strafforderförfarandet i samband med trafikövervakning är flexibelt och summariskt till sin karaktär. Jag har redan i ett tidigare beslut gällande förfarandet av polisinrättningen i Åbo härad i motsvarande fall (dnr 15/4/05) poängterat att det är en oproportionerlig åtgärd att kräva att misstänkte måste köra till polisinrättningen där svensk service är tillgänglig. Ett sådant förfarande kunde i praktiken leda till att den misstänkte för att slippa besväret, till följd av polisens otillräckliga språkkunskaper de facto skulle bli tvungen att avstå från sina språkliga rättigheter eller samtycka till behandling av ärendet på ett annat språk än sitt modersmål. Sålunda skulle den misstänktes språkval inte vara fritt från påverkan av yttre faktorer.

I detta fall var det till och med så att klaganden förgäves var tvungen att åka till polisstationen eftersom service inte alls var tillgänglig på svenska där.

Frågan är också problematisk med avseende på jämlikhetsbestämmelsen i grundlagens 6 §, dvs. om medborgarna av språkliga orsaker blir särbehandlade i samband med trafikövervakning.

Polismän i ett tvåspråkigt härad borde ha tillräckliga språkkunskaper också för enkla trafikövervakningsuppgifter. Det finns emellertid individuella skillnader i förmågan att tillägna sig språk. Enligt utredningarna räckte äldre konstapelns språkkunskaper inte till för att sköta ärendet på klagandens modersmål. På basis av vad som utretts i ärendet finner jag emellertid ingen anledning att betvivla att han hade strävat efter att sköta ärendet efter bästa förmåga. Enligt min åsikt är det ändå uppenbart att klagandens grundläggande språkliga rättigheter enligt grundlagens 17 § i praktiken inte hade blivit vederbörligen tillgodosedda.

Medborgarnas språkliga rättigheter kan förverkligas genom kommande rekrytering och genom att anordna språkkurser för att förbättra kunskaperna i det svenska språket för den nuvarande personalen. Det är också fråga om att inom organisationen organisera arbetsuppgifterna på ett sådant sätt att medborgarnas språkliga rättigheter tryggas. I detta avseende hade polisinrättningen i detta fall enligt min åsikt misslyckats.

Såttillvida klaganden uttryckte missnöje över att äldre konstapeln hade uppträtt arrogant konstaterar jag att på grund av det föreliggande materialet är det inte möjligt att ta närmare ställning till händelseförloppet i detta avseende.

4

ÅTGÄRDER

Jag meddelar för kännedom polisinrättningen i Åbo härad som min uppfattning att polisinrättningen i sin helhet inte hade tryggt klagandens språkliga rättigheter på ett vederbörligt sätt och därför var förfarandet felaktigt. I detta syfte sänder jag polischefen en kopia av detta beslut.